

פחד דוד

פרשת
אמור
ו' אייר
תשע"ט
972

בחול קוראים פרשת קדושים

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומושה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 6:50 | 7:05 | 7:00 | 7:09

מוצאי שבת 8:06 | 8:08 | 8:09 | 8:06

רבינו תם 8:47 | 8:49 | 8:52 | 8:47

משכיל לדוד

להזהיר גדולים על הקטנים

את רצון ה', אולם לאחר שחינוך זה נסתר מהתנהגות אחרת שמושה משתהה לדאוג לצרכי המלון ולא ללכת מיד לפרעה, כאן מיד יהא נתפס משה רבינו כסותר את מעשיו שפעם עושה כך ופעם עושה כך.

והדברים נוקבים. שהרי לא מצאנו שה' ציווה את משה לקחת את אשתו ובניו איתו, והראיה כי כשפגש אהרן את משה, אמר לו מי אלה אתך, אמר לו אשתי ובני. אמר לו אהרן, על הראשונים שבמצרים אנו מצטערים שכעת הם משועבדים, ואתה בא ומוסיף עוד אחרים. שמע משה ושלח את ציפורה יחד עם בניו בחזרה למדין.

מזה משמע שלא היה לו ציווי מפורש להביאם, ועל אף שמושה הביאם מעצמו, לא בא המלאך לתפסו על כך שלא מל את בנו בזמנו, כי כל עוד שסברת משה רבנו ע"ה הייתה שיש למהר ולקיים את ציווי ה' "לך שוב מצרימה" - אזי נמחל לו העיכוב שבמילת בנו כי העוסק במצווה פטור ממצווה אחרת, ורק כאשר נסתרה הנהגתו בזה שנתעכב במלון - מיד "ויפגשוהו מלאך ה' ויבקש המיתו", וזהו מוסר השכל עצום.

הגאון מרן הרב מפוניבז' רבי שלמה יוסף כהנמן זצ"ל סיפר פעם, כי השנים היפות והטובות ביותר שחלפו עליו בימי חייו היו עת למד בראדן ביישיבתו של הגאון מרן "החפץ חיים" זיע"א, ושם למדו סדר קדשים בהתמדה ובחשק גדול. וקבע הרב זצ"ל את לימודו יחד עם הגאון רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל ה"ד. מתוך אותה תקופה זוכר הרב זצ"ל, עת ניגש רבי אלחנן לחפץ חיים ואמר לו - כי זה עתה קיבל מכתב שאשתו הרבנית אינה מרגישה טוב ואחווה צירי לידה, ועל כן בדעתו לילך ולבקרה ולסעדה בעודה על מיטת חוליה.

אמר לו החפץ חיים - וכי רופא אתה? הלא יש מי שיטפל בה ואם כך מחובתך להמשיך ללמוד.

לאחר שבוע חזר רבי אלחנן לחפץ חיים ואמר לו כי זה עתה קיבל מברק שאשתו ילדה בשעה טובה ומוצלחת בן זכר, וכי עליו לנסוע לביתו לקיים מצוות ברית מילה.

אמר לו החפץ חיים - וכי מוהל אתה? והלא תוכל למנות שליח. אם כן שהשליח ימול ואתה המשיך בלימוד התורה.

וכן היה ולא נסע רבי אלחנן לבקר את אשתו ולהשתתף במילת בנו. ורק משהגיעו ימי הפסח וכולם נסעו לבתיהם - רק אז ראה את אשתו ובנו הנולד. ומספר הרב מפוניבז' שכל כך היו שקועים בלימוד, עד שהייתה זוהי התקופה הטובה והיפה ביותר בחייו.

כשאנו שומעים סיפורים שכאלו, מתמלאים אנו חיל ורעדה מה נענה אנו אבתריהו. גם אם לא נתבע מעצמנו להגיע לדרגות כאלו שלא להשתתף בשמחת ברית המילה לבנו הנולד - מכל מקום בדרגות שלנו ובדברים שאנו כן יכולים להתחזק בהם, להתגבר על היצר שמפריע במסווה של טלפונים ניידים או שיחות רעים ולהוות דוגמא חיה ונוכח לילדינו - שהלימוד צריך להיות ברצף ובשמחה בלי הפסקות.

"ויאמר ה' אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו" (ויקרא כא, א).

ופירש רש"י "אמר ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים".

הוקשה לרש"י מדוע יש כאן כפילות לשון של "אמר ואמרת", והלא יכול היה לכתוב את הפסוק בלי התוספת של "ואמרת". לכך פירש רש"י שמלבד האמירה לבני אהרן שיזהרו בטומאת מת, עוד אמירה נוספת ישנה כאן. שיזהרו הכהנים הגדולים מעל גיל שלש עשרה, ויזהירו גם את הכהנים הקטנים שלא יטמאו את עצמם בטומאת מת.

מוסר גדול יש לנו ללמוד מדברי רש"י אלו, שגם אנו בעבודת ה' בזמן בו משתדלים לחנך את הקטנים - קטנים בדעת, להתקרב לה' יתברך, מכל מקום יש בידינו יכולת לשוב וללמוד מהם אופן ודרך כיצד להעלות את הלהבה אשר בקרבנו. וגם כאשר אנו מורים את הדרך לקטנים, עלינו לטפחם ולהשקותם בעקביות עם מסר ברור לכל אורך הדרך, ולהשתדל שלא להתנהג בצורה הסותרת את המסר אותו אנו מעבירים להם.

דוגמא לדבר אנו מוצאים (בפרשת שמות ד, כ-כו) כשה' מצווה את משה לשוב מצרימה ולדבר לפני פרעה על מנת לשלח את בני ישראל ממצרים. והכתוב מודיענו "ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על החמר וישב ארצה מצרים... ויהי בדרך במלון ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו, ותיקח ציפורה צר ותכרת את ערלת בנה ותגעו הרגליו ותאמר כי חתן דמים אתה לו".

ובגמרא (נדרים לא, ב) נחלקו התנאים רבי יהושע בן קרחה ואומר גדולה מילה שכל זכויות שעשה משה רבינו לא עמדו לו כשנתרשל מן המילה, ורבי יוסי סובר כי חס ושלום שמושה רבינו נתרשל מן המילה, אלא כך אמר "אמול ואצא" סכנה היא לתניוק עד שלשה ימים. "אמול ואשה שלשה ימים" - הקב"ה אמר לי לך שוב מצרימה. אלא מפני מה נענש משה? מפני שנתעסק במלון תחילה.

ויש להקשות מפני מה נסתפק משה אם למול את אליעזר בנו אם לאו, והלא משה רבינו רעיא מהימנא אדון כל הנביאים, יכול לפנות אל הקב"ה ולשאלו מה לעשות - האם להתעכב במדין ולמול את אליעזר או לצאת לדרך?

והתירוץ הוא שמושה רבנו סבר כי נשתהה דיו במדין, והתווכח עם הקב"ה במשך שבעה ימים אם לילך לגאול את ישראל אם לאו, והקב"ה ציווה - לך שוב מצרימה, סבר משה שאין מקום לשהות וצריך לדחות כעת את מילתו של הבן.

אולם הטענה עליו, לאחר שהגיע למצרים, מדוע נתעסק עם המלון תחילה לדאוג היכן ילוננו בני הבית, היה לו למשה לילך מיד לפני פרעה ולקיים את ציווי ה' ללא דיחוי. ברגע זה בא המלאך ורצה לבלעו כמו נחש. שכל עוד שמושה היה בדרך ולא חנה בינתיים, אין עליו תביעה מדוע לא מל את בנו, אך ברגע שחנה ונתעסק בדברים אחרים - כאן כביכול יש סתירה לסברתו.

כשמושה יסביר לאליעזר בנו לכשיגדל מדוע לא מל אותו בעתו ובזמנו, יהא בזה מסר לאליעזר כי כעת יש לקיים

הילולא דצדיקא

1 - רבי לוי ב"ר גרשום הרלב"ג

2 - רבי שלמה אפרים מוח"ס 'כלי יקר'

3 - רבי ירחמיאל היהודי הקדוש מפשיסחא

4 - רבי אביגדור קרא אב"ד פראג

5 - רבי יצחק אלפסי הר"ף

6 - רבי מנחם ציון מקרקא

7 - רבי זרח איידליץ

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

היכן באמת מצוי הגיהנם?

"וביום השביעי שבת שבתון" (ויקרא כג, ג)

אדם מקיים מצוות - ואין לו שום מושג מה הוא עתיד לקבל בעקבות קיום אותה מצוה. אילו היינו יודעים מה נקבל על מצוה אחת, איזה אור עליון יקף אותנו בעקבות המעשה הזה, לא היינו מחמיצים בקלות הזדמנויות כאלו.

הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, כותב בפרושו למסכת אבות, שההשראה שיש לאדם בעקבות קיום מצוה, היא קירבת ה' שניתנת לו כבר בעולם הזה, וקרבת ה' הזו, מעוררת בו רצון לקיים עוד מצוה, עוד לימוד ועוד חסד - וכל זה מלבד כל מה שיקבל לעתיד לבוא. כאן, בעולם הזה, יש לו כבר גן עדן עלי אדמות, וכלשונו: "כי שכר מצוה היא המצווה עצמה נותנים לו בשכרו, והוא האור המקיפני... והוא יושב ממש כמו בגן עדן, והלא אז נקל לו לעשות מצוה אחרת".

מידי שבת, סיפר הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א ראש ישיבת 'אור החיים', מתארחים אצלנו בישיבה בחורים חילונים. ולאחר השבת אני שואל אותם: "איך הרגשתם בשבת?" והם עונים: "גן עדן".

איני בטוח שהם יודעים מה זה גן עדן, אבל הצדק איתם.

בשבת מטעימים אותנו משהו מגן עדן העליון. כל היום הם יושבים ושומעים דברי תורה, מדרשים ומעשיות, יש אוכל ושירה. שכר המצווה שלהם הוא עוד מצוה שבאפשרותם לקיים, והמצוות הללו מביאות אותם לתענוג עילאי ולדבקות בבורא יתברך.

וכמו כן גם להיפך - כשאדם עובר עברה, הוא מוקף ברוח טומאה שגורמת לו לעבור עוד עברה, כפי שכותב רבי חיים בהמשך דבריו: "ולהיפך ח"ו, בעברה, הנה הוא אחוז בחבלי בוז, ועברה גוררת עברה".

לא בכדי אמרו רבותינו (מגילה כח, א) שאסור להסתכל בפני אדם רשע - הסטרא אחרא שהולכת אתו בעשותו עברה - יש בכוחה להזיק, במצב כזה כל המזיקים שולטים עליו, והמסכן לא יכול להיבדל מהם.

את הדברים הללו רואים במציאות החיים:

אדם עושה עברה כלשהי, מיד לאחר מכן מתחילה מחלוקת בביתו. הגיהנום שיש לו בבית, זה שכר העברה שלו. אדם חושב: חטאתי, אבל גמתי עם זה. אך לא. הגיהנום ממשיך איתו. הוא לא מרגיש הנאה במה שעשה, לא יכול להרגיש דבקות בה'. יש חיץ בינו ובין הקב"ה.

יתרה מזאת, גם כשהוא מקים מצוה, הוא לא מצליח להרגיש בה שום טעם. מסביב הוא שומע אנשים אומרים: 'הרגשתי תענוג גדול בתפילה', 'הלימוד היום היה תענוג אמיתי' - והוא מסכן לא מבין על מה הם מדברים, ומשוכנע שהוא לא מרגיש טוב. אין זאת, אלא שהעברה שלו יצרה חיץ, שכר עברה - עברה, ואין הוא מצליח לחוש בשום תענוג של קרבת אלוקים.

בהמשך דבריו שם, וכן בספרו 'נפש החיים' כותב הגר"ח מוולוז'ין, שבני אדם נוטים לדמיין את הגיהנום כמקום שיש בו אש, פי שישים מהאש של העולם הזה, וכן שרפות, אבל האמת היא שאת הגיהנום האמיתי, האדם

בעצמו בורא כמו ידיו בעשותו את העברה. העברה העצמה היא הגיהנום הנורא ביותר שקיים

(משכני אחר"ך)

כי בן זקונים הוא לה

בדידי הוה עובדא, באחד מימי הקבלת קהל בניו יורק הגיע אישה עם כל ילדיה, אישה זו בלי עין הרע זכתה להרבה ילדים, ולעת זקנתה זיכה אותה הקב"ה לפני כשתים עשרה שנים - בבן נוסף, והייתה שמחה בו מאוד כי בן זקונים הוא לה. כשנכנסה אלי עם כל בניה שאלתי אותה היכן בן הזקונים?

והיא פרצה מיד בבכי עצום וסיפרה כי בן הזקונים שלה, מחמד עיניה, שבק חיים לכל חי כאשר ישן הוא על מיטתו ולא קם רחמנא ליצלן.

באותה שעה נזכרתי שפעם אחת היא רצתה שאברך את אותו הבן ולא אסתייעא מלתא לצערי, ומיד התעודדה ואמרה כי היא יודעת היא שזוהי כפרת עוונות וכי ה' נתן וה' לקח ובוודאי שאינה מתלוננת על מעשי ה'. ואדרבא, ביקשה אם אפשר לעשות משהו לכבוד ה' יתברך כדי שיהיה לעילוי נשמת בנה.

אמרתי לה שבהיות ולא זכה

הילד להניח תפילין, אולי נעשה לו זכות שנקנה תפילין לילד בר מצווה שאין ביכולתו לקנות, ובו במקום היא הוציאה מארנקה סכום של אלפיים דולר לקניית התפילין.

ועד כמה התפעלתי מאישה זו. מדובר באישה ענייה שאין לה אמצעים ואולי הסכום שתרמה מהווה למעשה את כל חסכוניותה, ועל אף שלקח לה הקב"ה את בנה מחמדה - אינה באה בטענות ומקבלת הכל באהבה. ואדרבה, רוצה היא לכבד את ה' ולקנות תפילין במחיר גבוה כדי לזכות אחר במצווה.

כיצד מגיע אדם לדרגות שכאלה?

רק על ידי שבמשך כל ימי חייו עובד את הקב"ה מתוך רצון כביר ומתוך התעוררות פנימית ולא כמצוות אנשים מלומדה, אלא זריז הוא בעבודת בוראו ושמח במצוותיו ומשתוקק לעשותן, אדם שכזה הרי אף במצבים קשים חלילה - מקבל הכל באהבה ומודה לה' על הכל מתוך ידיעה שזהו רצון ה'.

במה מפטירין

הפטרת השבוע:

"והכהנים הלויים בני צדוק" (יחזקאל מ"ד)

הקשר לפרשה: בהפטרה מוזכרים דיני קדושת הכהנים

על פי הוראותיו של יחזקאל הנביא, שהוא מענין הפרשה שבה מוזכרים הנהגות הקדושה של זרע אהרן הכהן.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

לחפש תמיד צד של זכות

כשם שמהתורה אסור להאמין דברי גנות, שמספרים על חבריהם, כן הדין, אפילו אם יודע שהדברים שסיפר לו הם אמת, אך יש בהם לצדד לכאן ולכאן, והמספר לו דן אותו לכף חוב, ועל ידי זה הוא מגנה אותו, וידוע שמצווה למי ששומע לדון אותו לכף זכות. והעובר על זה ואינו דן אותו לכף זכות והוא מסכים למספר בגנותו, לא רק שעבר על "בצדק תשפט עמיתך", אלא הוא גם כן נכלל בשם מקבל לשון הרע, כיון שלא דן אותו לכף זכות, ממילא נשתרבב עליו דברי גנות.

בדרכי אבות

פרקי הדרכה ממשנתו של הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א
על מסכת אבות

פרק שני

יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון.

ופירש רבינו עובדיה מברטנורא; ואם תאמר יהא עמל בתורה תמיד ויגיעתה תהא משכחת עון ומה צורך למלאכה, לכך הוזקק לומר וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה, לפי שאי אפשר לו בלא מזונות וסופו מלסטם את הבריות ומשכח את תלמודו.

ואפשר להוסיף ולפרש כוונת התנא במה שאמר וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטילה, שבא לומר שלא יאמר אדם אחלק את שנותיי, חלק לד' וחלק למלאכה, ואתחיל לעסוק בפרנסה, ואחר כך כשיהיה לי הרבה כסף, אעזוב את העסקים ואכנס לבית המדרש ואתחיל לעסוק בתורה. וכנגד זה אמר הלל (להלן משנה ד) אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה, אלא צריכה המלאכה שתהא עם התורה, כלומר שיקבע עתים לתורה ועתים למלאכה בכל יום ויום, ולא שיפריד אותן זו מזו, ואם לא יעשה כן, לא תתקיים בידו לא זו ולא זו.

ומכל מקום צריך אדם לזוהר שלא לערבב את העתים, ולא יעסוק במלאכה בשעות שקבען לתורה, שלא אמר התנא יפה תלמוד תורה ודרך ארץ, או יפה תלמוד תורה יחד עם דרך ארץ, אלא יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שזו תעזור את זו, ולא שזו תפריע את זו.

ולפי זה פירשתי את מה שאמרו רבותינו ז"ל (שבת לא, א) בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו, נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה, והקשו בתוספות (קדושין מ, ב ד"ה אין) הרי אמרו (קדושין מ, ב) אין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה, ותימצו, שלענין שאלה שואלים לו על משא ומתן, אבל כשנפרעים ממנו נפרעים ממנו תחלה על שלא קבע עתים לתורה.

ונראה לפרש לפי דבריהם, שאדם שהוא קובע לו עתים לתורה, ועוסק בתורה כל יום שעה אחת או שתיים, והולך לבית המדרש להקשיב לשיעור שמתחיל בשעה פלונית, אבל אינו מדקדק להגיע לשיעור בדיוק, ולפעמים הוא מגיע באיחור עשר או חמש עשרה דקות, אף על פי שלכאורה נראה כדבר קל, צריך לדעת שהוא חמור מאוד, ומי שהוא רגיל לעשות כן מעלה עליו כאילו גזול מזמנו של מקום, שהרי הוא קבע את אותה שעה לשם ד', והאיך מלאו לבו לעשות בה חפצי עצמו.

אמור מעתה, ששתי השאלות ששואלים את האדם ליום הדין, אינן אלא שאלה אחת, ושואלים אותו אם קבע עתים לתורה באמונה, ולא גזל מאותן עתים כלום, ובאמת אין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה. וכשיש בידו לענות בחיוב, קבעתי עתים לתורה, מוסיפים ושואלים אותו, האם היו העתים הללו באמונה, או שלחת בהן את ידך, וגזלת קצת מאותה שעה לצרכי עצמך.

פניני הפרשה

דיבור שמעורר געגועים ורחמים

"אמר אל הכהנים בני אהרן" (ויקרא כא, א)

רבינו האור החיים הקדוש זיע"א שואל והיא שאלה גדולה השייכת לכל התורה כולה; הנה בכל מקום שהפסוק אומר 'דבר אל בני ישראל', לכאורה היה מספיק לומר 'דבר אליהם' ומובן שהכוונה לומר ל'בני ישראל', כי הרי להם ניתנו המצוות.

ומתוך רבינו חיים זיע"א, למרות שזה נראה כמיותר, הקדוש ברוך הוא חוזר ומזכיר את שמותם פעם אחר פעם.

משל לאבא שיש לו בן שמאוד חביב עליו, ותמיד זכרונו בפיו, וכשאומר לו לאכול ולשתות אומר לו בלשון חיבה, 'אכול בני', 'שתה בני', כך גם מתנהג ה' יתברך עם ישראל שהם בניו, ותמיד הוא מזכיר את בני ישראל, מחמת חיבתם לפניו.

וכך מצינו בדברי הנביא ירמיה "הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשעים כי מדי דברי בו זכר אזכרנו עוד על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאם ה'". כלומר, שעצם הזכרת שמו של ישראל לפניו, מעורר רחמים, שאז מתעורר ביותר אהבתו של הקדוש ברוך הוא אלינו.

הכעס מסלק את החכמה

"לא יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ובבשרם לא ישרטו שרטת" (ויקרא כא, ה)

הואיל והכהנים רגזנים הם, אומר ה'בן איש חי' זיע"א, באה התורה בפסוק זה להזהירם במיוחד על מדת הכעס.

וכך אמרו חז"ל (פסחים סו, ב): כל אדם שכועס, אם חכם הוא - חכמתו מסתלקת ממנו, והיכן נמצאת החכמה? בראשו של האדם. לכן הוזהרו הכהנים: "לא יקרחו קרחה בראשם" - אל תכעסו כדי שלא תסתלק חכמתכם מראשכם.

והנה, ביום צום, גם אנשים שבדרך כלל הינם רגועים - נעשים רגזניים יותר, ויש צורך אפוא להזהיר באופן מיוחד שלא לכעוס בימי הצומות.

וכך הוא הרמז בפסוק: "זקן" - לפני האות ז' באה האות ו', לפני ק' - צ' ולפני נ' - מ', יוצא צום. אומרת התורה: "לא יקרחו קרחה" - אל להם לכהנים לכעוס, כדי שלא יפסידו את חכמתם מחמת הכעס. "ופאת זקנם" - את צדו של הזקן, האותיות שלפני מלה זו, היינו צום - "לא יגלחו".

מעבר לזה "ובבשרם לא ישרטו שרטת" - עליהם לשמור על הבריאות ולא לכעוס.

הייחוס מצריך זהירות רבה

"ולא תחללו את שם קדשי" (ויקרא כב, לב)

כאשר היו מבקשים ברכה מהגאון רבי הלל זקס זצ"ל, גם משום היותו נכדו של החפץ חיים, היה רגיל להשיב למבקשים: "אין מזה כלום שאני נכדו של החפץ חיים אלא רק לענין דבר אחד:

היות ובני אדם רואים בכך מעלה, אם כן עלי להיזהר יותר מאחרים מחילול ה' שכן עלול אני להיענש יותר".

וכך אמנם הנחה רבי הלל אף את ילדיו והיה אומר להם תמיד שלא כדאי לדבר על ייחוס, היות ואם חבר מכיר אותם כנכדי החפץ חיים והם נכשלים חלילה בלשון הרע או אף בחטא אחר, הרי העון חמור הוא יותר - שיש בזה יותר חילול ה'.

קוים לדמותה של אשת חיל בישראל

התרגלנו אליהם, אך רק עתה אני מרגיש את חסרונה!

"כשהייתי מקבל את המשכורת שלי בתור דיין או רב ראשי, הייתי נותן לה את הכסף, קחי כמה שאת רוצה, ותחזירי לי את העודף אם ישאר, מעולם לא שאלתי אותה היכן העודף! ידעתי איזו אשה נאמנה וצדקת היא".

יש תוצאות להשקעה

וכמים הפנים לפנים, על הבעל מוטלת החובה הקדושה להעריך את מעלת רעייתו הצדקת, כשידע שמסירותה אינה רק מסירות גשמית, בכך שהיא נוטלת על שכמה את עול הבית, אלא אף מגדלת ומרוממת אותו במטרה שיצמח ויגדל לאילן גדול. בבחינת רחל אשת רבי עקיבא שאמר עליה "שלי ושלכם שלה הוא". והרי זה מחייב את הבעל להשקיע את כל מרצו וכוחו בתורה הקדושה, ביגיעת העיון והשקידה, להיות משקל לעמלה של זוגתו.

על כך התבטא רבי יעקב הלל שליט"א, ראש ישיבת 'חברת אהבת שלום' ואמר כי "אכן השכר הגדול ביותר לנשים אלה, שיראו שבעליהם עושים את מלאכתם נאמנה ועולים ומתעלים כל העת בתורה וביראת שמים. וכשהדברים נעשים כך, הבית כולו מתרומם. והדבר הזה ניכר אף על דור ההמשך, כאשר הבנים רואים ומכירים בבית פנימה דמויות עליונות, שמסיעות לצמיחתם הרוחנית, והם חוזרים ונותנים נחת רוח להורים בצמיחתם בדרך זו, וכך הולכים ונבנים דורות נאמנים, ותורה מחזרת אחר אכסניא שלה".

בכל יום אחרי עבודה מאומצת של כמה שעות בשוק, היתה הרבנית עפשטיין יושבת ולומדת בספרים הקדושים. בעלה מחבר הספרים 'ערוך השולחן' היה לרבה של נובהרדוק, איש אשר חכמתו ה' האירה את פניו כפני מלך. שקידתו בתורה היתה להפליא, והוא סירב לקבל משרות נכבדות מחשש שמא ייגרם לו ביטול תורה על ידי זה.

רבי יחיאל מיכל סיפר לימים שאשתו הרבנית ע"ה היא זו שהיתה התומכת והמעודדת שסייעה לו לגדול בתורה ללא הפוגה.

לא לחינם כשנפטרה הרבנית ספד לה בעלה ואמר בשעת החימום:

"שלושים שנה ניהלה רעייתי הרבנית חנות, ואני אף לא ידעתי את מקום החנות..."

כה רבה היתה אהבתה לתורה שלא להטריד את בעלה מעסק התורה שכה אהב.

עוד התבטא רבי יחיאל מיכל ואמר שעל כגון זה אפשר להמליץ את הפסוק "בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר", דהיינו על ידי שהרבנית, היא זו שמנהלת את כל צרכי הבית מא-ת, והוא נותר פנוי לתורה, יזכה לשלל, שהתורה נקראת 'שלל', כמו שאמרו "כמוצא שלל רב".

גם בדורנו אנו, זכינו לראות דוגמא מוחשית שכזו, הרבנית מרגלית יוסף ע"ה מחברתו הטהורה של מרן הראשון לציון רבינו עובדיה יוסף זצ"ל, שכבר מראשית נישואיה נטלה על עצמה את ניהול הבית מהבחינה הכלכלית והחינוכית, הכל בכדי שבעלה המתמיד לא יופרע מלימוד התורה. גם כשהיה צורך לקחת את הילדים לטיפול רפואי וכדומה, היא לא חשבה פעמיים ועשתה את מה שידעה לעשות למען התורה הקדושה.

לאחר פטירתה, ביכה עליה תמרורים בעלה מרן הראשון לציון זצ"ל והעיד על אישיותה האצילה ומידותיה הטובות כי "מעודה לא חשבה על עצמה, תמיד חשבה על אחרים היו דברים שאינני יודע בעצמי, פעמים רבות עשתה גם דברים שנסתרו מנגד עיני. אהבת הבריות שהיתה בה, היתה מקבלת כל אחד ואחד בסבר פנים יפות. 'בטח בה לב בעלה', לא חקרתי ולא דרשתי, לא הייתי צריך לשאול היכן הכסף הזה, מעולם לא שאלתי אותה! ודברים אלה היו כמו חלק מהשגרה,

בְּטַח בְּהַ לֵב בְּעֵלָהּ וְשָׁלַל לֹא יִחְסָר

תפקידה של האשה חובק תפקידים רבים, היא המבשלת ומטפחת, היא היועצת והלב השומע, מכבסת ולעיתים אף מפרנסת, מרפאה בעיסוק וקלינאית תקשורת.

אך עלינו לזכור כי תחילתו של התפקיד הוא "בטח בה לב בעלה" ושיאו הוא ב"נודע בשערים בשבתו עם זקני ארץ". כאשר בכל תפקידיה יעמדו פסוקים אלו מול עיניה, או אז היא ראויה לשיר והשבח שחיבר החכם מכל האדם, שלמה המלך ע"ה.

מרן רבינו יוסף שלום אלישיב זצ"ל מבאר את הפסוקים בבריאת העולם, וכשהתורה מתארת את בריאת האדם, נור הבריאה, כתוב שברא הקב"ה את האדם לבדו, והנה אם נתבונן לא נאמר 'לא טוב לאדם להיות לבדו', אלא נאמר "לא טוב היות האדם לבדו", כלומר שבשביל כל הבריאה אין זה טוב שישב האדם לבדו, היות ונצרך לו לאדם שתהיה לו עזר בכל העבודות הרוחניות. וכמו שאמרו חז"ל "נשים במאי זכיין, באקרוי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנווי גברייהו בי רבנן, ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן", השכר המובטח לנשים הוא בגין ההשקעה הרבה הנדרשת ממנה בניהול הבית היהודי והשמירה על הילדים, היות והצלחת החינוך תלויה הרבה בה, וכגודל השקעתה כך תראה שכר בעמלה.

ויתרה מכך אמרו חז"ל "ב"ב צא, א) אמר רב, אמו של אברהם - אמתלאי בת כרנבו, אמו של המן - אמתלאי בת עורבתי, וסימנך טמא טמא טהור טהור.

הרי לנו שאברהם איבנו ע"ה שלחם כנגד עבודה זרה כל ימיו, אילו היתה לו אם 'בת עורבתא' שהוא עוף טמא, שהיתה נוטעת על תלמי לבבו אכזריות ומידות נשחתות, מי יודע מה היה עולה בסופו. ו'רנבו' - כרים מצאן, שתמימה היתה אמו של אברהם, ורצתה לראות בו לא בן פריץ, מראה גבורות ושופך דם, ועד כמה שהיה בידה להבין ולהרגיש, היתה מחנכת את בנה, ולא כן אמו של המן, וסימנך טמא טמא. מאכן רואים מה היא השפעתה של האם המגדלת את ילדיה בדרך התורה, כך שבעלה בוטח בה ומניח בידיה את מפתחות החינוך והעמדת הבית על תלו בשלימות.

היכן החנות? לא ידעתי

מידת השכלתה בתורה של הרבנית אשת רבי יחיאל מיכל אפשטיין זצ"ל בעל 'ערוך השולחן' היתה באופן יוצא מכלל הנשים אף בדורות שקדמו לה. הש"ת חנן אותה בכישרונות עצומים, ובכוחה המופלא עלתה למעלה ראש, ממש לא ייאמן כי יסופר.

בשורה טובה לשוחרי תורה

הופיעו ויצאו לאור הספרים החשובים

אעירה שחר

על התורה והמועדים
ו' חלקים

מאת מורנו ורבנו הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א